

ko se je šlo za Habsburžane, se je cerkev v resnici potrudila in žrtvovala, da je bila tako slavnost nemimozantnejša. Kakor hitro smo se pa osvojili tuje dinastije ter dobili dinastijo naše krvi in našega jezika, se je v nemi cerkve popolnoma ohladila. Ja v nekaterih krajih jo nele omalovažuje, ampak se obnaša duhovščina tako, da je vzela prirobnemu ljudstvu še tisto ljubezen do države in dinastije, ki jo je instinktivno imelo. Vse polno pritožb prihaja, kako se vede šusterskijska duhovščina ob takih prilikah, da bi ja pomen dneva bolj ponižala. Naj na vedem le par slučajev: V gorski župniji kranjskega okraja je opravil župnik obred za 2. december zjutraj ob 6. uri. Nekateri otroci imajo 1½ ure daleč v šolo. Ob širih zjutraj se morajo podati otroci na pot, ako hočejo biti pravočasno v cerkvi. Kaj pa, če je deževno ali celo zapade sneg? Ali se ne pravi z namenom vzbujati pri ljudeh jezo in odpor proti takim praznikom. V prav velikih slučajih obravi župnik svojo mašo na prav skromen način, ko pa začuje narodno himno, jo odkuri izpred oltarja, kakor bi ga kdo nodil. — So slučaj, ko povabi župnik vse krajeve oblasti k cerkveni slavnosti, šolskega vodstva pa namenoma ne. (Žužemberški Gnidovc).

Naloga šole je čimboli gojiti ljubezen in spoštovanje do udeležene države in domače dinastije. To dosežemo največ pri otrocih s primernimi in dostojnim praznovanjem državnih praznikov. Tak dan ostane otroku nepozaben za vse življenje. Kakor se pa zdaj praznuje v večini slučajev, tega nikdar ne dosežemo. Naša duhovščina je razvijala vedno največji napor, kadar se je šlo za tuice — celo za neverne Turke je molila — za našega pravoslavne brata pa nima ljubezni. Žal, da je tako, ali istina je!

Ali naj se nusi učiteljstvo še nadalje šikanirati in zapostavljati pri takih priložnostih? Nikakor ne! Kier neče cerkev skupno in dostojno delovati s šolo, da se tak praznik primerno praznuje, naj nastopi učiteljstvo samostojno. Šolsko sobo naj primerno okinja, otroci naj deklamujejo, kdo izmed učiteljstva naj ima prazniku primerno predavanje, otroci naj zapoje narodno himno in še kako drugo nesmislo. To bi bil dostojen spomin tega dneva. Kier je župnik toliko takten, da povabi tudi šolo k cerkveni slavnosti, naj se je le udeleži, drugače pa nikakor ne. Bodimo dosledni in odločni!

Vzgojimo pevski naraščaj!

»Kaj pa je tega treba bilo,« bo morda vzkliknil marsikateri čitatelj sodeč po napisu. Prav nič se ne čudim takemu vzkliku in ne mogel bi ga v prvem trenutku niti obsojati. Saj so se nekaj časa nalagala na naša ramena, »kakor gobe po dežju«, zapored nova bremena in ti ljudskošolski učitelj pa le delaj in delaj! To pa je le trenutno razpoloženje, ki nas navadno navdaja ob pričetku uvedbe novotarij v ljudsko šolo, a vse to, kakor rečeno, je ob pričetku.

Vzgoja pevskega naraščaja pa nikakor ni izrečna novotarija, niti z današnjim dnem in apolom ni nastopil šele pričetek te vzgoje. Poznam šole, v katerih je učitelj posvečal intenzivnemu pevskega pouku posebno pažnjo, razpolagal je z nekako stalno pevsko »četo«, ki je zamogla ob raznih prilikah in priležnostih nuditi svoje zmožnosti: svojih učencev-pevcev pa tudi po izstopu iz šole ni pozabil, marveč je to doraščajočo mladino sproti dalje združeval in vadil v petju. Takih slučajev se spominjam pač le iz predvojnne dobe, vidim in slišim pa, da so se po vojni silno zredčili, da skoraj — izginili ti pojavi.

Z mirno vestjo moremo danes konstatirati, da kljub veliki narodni kulturi probudi, kateri je rodilo oziroma zvišalo naše narodno osvobođenje, petje med narodom v splošnem nazaduje, — potihuje. In temu priti v okoliščini, ki so potrebne in dolžnost. Zato pa moramo pozdravljati vsako akcijo, ki se snuje v svrhu povzdige narodnega in umetnega petja pa najsi prihaja od katerekoli strani. Odveč bi bilo, na tem mestu govoriti o silni važnosti petja za duševno in telesno vzgojo mladine in naroda.

Imamo in vzgojimo v ljudski šoli razne telovadne naraščaje. Šolske oblasti so s posebno vneto naglašale in odrejale temeljitejši telovadni pouk in doseženi so zares že dokaj lepi uspehi. Vsi z roditelji vred smo imeli dovolj priložnosti, diviti se gracioznim in spretnim telovadnim nastopom naših malčkov. Kakor sem vnet prijatelj in podpiratelj telovadnih naraščajev, vendar smelo trdim, da se je s šolskimi telovadnimi naraščaji začetkom tu in tam izvršila v naše

vzgojno delovanje preekstremna poteza, ki postaja primerno zmernejša. Oprostite, da sem se dotaknil tega vprašanja, kajti smatram za potrebno, od mnoga težje rekrutiranih, a vendar doseženih telovadnih naraščajev napraviti prehod na lažje se rekrutirajoči, a še nedosegljivi pevski naraščaj.

Stvar posameznika ostane gotovo, najti in začrtati si podrobno pot vzgoje pevskega naraščaja ter upam, da tovariši tozadevno objavijo svoje misli in mnenja. Vsekakor si za enkrat k vzgoji pevskega naraščaja dovolim naglašati sledeče najpomembnejše točke: 1. Vzgojno se z novo vneto na kolikor možno najintenzivnejši pouk iz petja. 2. Kljub svobodi tozadevnega naziranja naglašam, da pevski pouk prevzemi nedeljeno na eni šoli ali vsaj po stopnjah (elementarni, srednji in višji) ena sama učna moč. 3. Rekrutujemo, pridobivamo in izobrazimo na vsaki šoli, vso šolsko dobo, stalni in v zornih »kader« pevski zbor učencev-pevcev in dajmo jim pogosto priliko, javno nastopati. 4. Vodimo natančno in stalno evidenco vsakočasne pevskega »kadera« vsa leta šolske dobe priključimo si jih in vadimo ter združimo jih v petju tudi po šolskem izstopu dalje. — To nam bodijo le prve, splošne smernice.

Sedaj pa vsi brez obotavljanja na čim krajše razmišljanje, nato pa na tem trajnejše delo. Tam daleko gledam nebroj svežih pevskih zborov, slušam odmeve anglosko-nežnih otroških glasov, kjer uživa oko na presrečnih, občudujočih in nam hvaležnih obrazih in izrazih roditeljev, sploh otroških ljubiteljev. Roko v roki, pevski in telovadni naraščaj — mlada nada za mlado i močno državo — oh, »kako je tega treba bilo«, zveni v veliko spremembo napram pričetnemu vzkliku korčni vzklik Domoljubi in otrokoljubi! Že kitajski glasbenik Konesi je vzkliknil: »Naravno stanje vsakega naroda stoji v razmerju z njegovo pevsko naobrazbo.«

Se izdatnejša bodrila — so nam odveč. **Mirko Vanda.**

Poljudno znanstveni pedagoški list?

Odveč bi bilo še izgubljati besed o vsevažnosti prave domače vzgoje otrok. Saj je že, rekli bi, matematični izsledek, da zavisi skoroda ves uspeh šolske vzgoje od domače vzgoje. Enotno postopanje vseh vzgojnih činiteljev staršev in učiteljev, daje šole otrokom pravce za življenje na pot v življenje.

To se skuša doseči z roditeljskimi sestanki, čim najozjim in največjim kontaktom učitelja z domačo hišo, s predavanji poljudne vsebine itd.

A vendar smo se na mrtvi točki. Pedagoško znanje je med narodom vse premalo razširjeno in ne uživa tistega ugleda in tistega spoštovanja kot druge panoge znanstva. Žalibog velja to tudi deloma pri naobrazenih slojih. Veliko je število tistih, ki si laste pedagoških sodb brez temeljitega ali sploh brez študija. Pedagogika in didaktika jim nista ved, temveč le »znanje zdrave pameti«, bi rekli. Kako temu odpomoči?

Potreba poljudno znanstvenega lista leži na dlani. Gre le zato, kako realizirati takšen list in kakšna bo njegova vsebina in kakovost.

Samoposebi bo treba, da list subvencionirajo vlada in vsi, ki jim je skrb za našo bodočnost ni le dekorativna ali zvočna beseda. Čudno, da za prve čase, ko se list še ni populariziral, ne bi bilo pridobiti premožnih podpornikov. Sicer pa je to zadeva odbora, ki se mora v to svrhu ustanoviti.

Sedaj pa še besedo o vsebini in kakovosti lista. List naj prinaša razprave, misli, utrinke itd. o vseh aktualnih vzgojnih vprašanjih, pa tudi zdravniške nasvete o telesni negi otrok v raznih dobah razvoja. »Mens sano in korpo sano«. To, kar prinaša list »Zdravje« o telesni negi otrok, naj prinaša tudi v gotovi modifikaciji zamišljeni poljudno-znanstveni list. Samoposebi bi bili vabljeni in prošeni k sodelovanju tudi zdravniki. In razprave, od kje naj se jih vzame? Iz pedagoških in didaktičnih knjig in iz naših glasil. Seveda se morajo razprave primerno oblikovati. Strudniki naj bodo odlični šolniki, pedagoški pisatelji, zdravniki in sploh vsi, ki so dobre volje in zmogni.

List bodi perijodičen, poceni in naj se ga vsestransko širi med vse plasti naroda. Moralno pa mora list dopirati šolska oblast in učiteljstvo. Če dovolj finančni položaj, naj se prve številke razdeli tudi brezplačno med revnejše sloje.

Iskreno želim, da se izrazijo o tem zamišljenem listu vsi naši poklicani in najboljši! Kličem le: kjer volja tam pot! **Albin Spreitz.**

* Tak list smo že imeli pred vojno, imenoval se je »Domače ognjišče«, izdajala ga je Učiteljska tiskarna. Uredn.

DRAG. HUMEK:

Udejstvitvo rokotvorni pouk!

Šolskim oblastem se je končno zadelo, da bi bil menda tudi pri nas rokotvorni pouk prav tako potreben, kakor je potreben drugim državam, ki imajo moderno urejeno šolstvo. Pri zeleni mizi so torej izdali zapoved: Pojdite in učite vse dečke na ljudskih, meščanskih in še na kakšnih šolah rokotvorstva! S tem je bilo njih delo dovršeno: Eto, dete! Neka živa! Vse drugo je menda stvar učiteljev in morebiti še šolskih vodstev ali celo nadzornikov. Kdo, kaj in kako naj uči, o tem niso črtnili doslej ničesar. Še toliko doslednosti ni v teh ukazih, da bi se ozirali na učiteljska, odkoder bi morali prihajati tudi v tem oziru izvežbani učitelji. Prav tako je kot v nekdanji Avstriji. Uvedli so možakarji na Dunaju geometrijsko risanje in celo prvotne pojme o projekciji — v ljudsko šolo, učiteljske pa ni poznalo geometrijskega risanja, in ga še danes ne pozna, čeprav je za praktično življenje desetkrat večjega pomena nego prostoročno risanje in vsa pseudoumetniška vzgoja, ki jo propagiramo.

Oglasilo se je nekaj tovarišev in so napisali več, deloma daljših člankov. Evomim pa, da bi bili ti članki dovoljno razbistrili pereče vprašanje rokotvorne pouka. Večina tovarišev je — z malimi izjemami — premalo pregledno in strokovnjsko odgovorila na vprašanja: Kdo počuje, kaj naj učimo na raznih kategorijah šol in kako se naj pouk udejstvuje bodisi v čisto pedagoškem in didaktičnem smislu, pa tudi glede na učne prostore, njih opremo, nabavo potrebnega orodja, snovi i. t. d. Vsa ta vprašanja je treba obdelati kolikor koli sistematično.

Popolnoma sem si svest, da je ta naloga za posameznika pretežka in preobširna. A nekdo mora pričeti in podati svoje mnenje. Do tega koraka so me prisilili tudi vprašanja z mnogih strani, kako bi in kaj. Mislim, da laglje in bolj s pridom odgovorim vsem skupaj v stanovskem glasilu, kakor pa vsakemu posebe.

Na podlagi nastopnih razmotiranj bo dana prilika in možnost nadaljnjega dela. Nikakršen evangelij niso, ampak le smernice tovariša, ki mu je bilo ročno delo največja uteha in zabava od otroških let pa vse do danes, in ki je v tem oziru prebrskal marsikako knjigo in si ogledal podobno delo v tujini, pa ga tudi poizkušal udejstviti doma. Komu ne bojo ugažala moja naziranja, naj slobodno oporeka, a le tako, da pove kaj boljsega. Če bom komu povedal premalo ali preveč, naj kaj dostavi oziroma pove, kaj bi kazalo izpustiti. Le tako bomo spoznali pota in cilje in podali tudi oblasti potrebne snovi, ki si lahko iz nje sestavi normalne načrte in navodila za poznejše urejeno delo.

Za rokotvorni pouk potrebujemo pravtako strokovno izobraženega učiteljskega kakor za vse druge predmete. Če bomo v pričetku šušmarili, diskreditirali rokotvorni pouk še predno bo narod spoznal njega veliko vzgojno in praktično vrednost. Polovičarsko delo ubije samo sebe. Najprej dober delavec, potem solidno delo!

Učiteljice deklinskih ročnih del se morajo učiti in polagati izpite. Logična je zahteva, naj se učitelj, ki hoče poučevati ročno delo za dečke, tega dela sam uči in nauči. Prva dolžnost merodajnih činiteljev bodi, da nemudoma uvedejo rokotvorni pouk na učiteljskih. Tisti, ki je ukazal: Bodí rokotvorni pouk! je gotovo tudi mislil na potrebne postavke v proračunih, vsaj za začetek. In začetek rokotvorne pouka na učiteljskih bi bogme ne spravil domovine na kant. Primerna soba bi se dobila. Ako ni drugega prostora, morda služiti učna soba, risalnica ali telovadnica, če ni ravno s telovadnimi urami preveč obremenjena. Ob strogem redu, ki mora itak vladati v šoli, ni rokotvorni pouk nikakršna nesragna ali navlača, pa bodi da režemo, lepimo, modeliramo, mizarimo, kujemo ali delamo kakor drugo delo, ki spada v našo stroko. Tudi ni treba za prvo silo toliko in tako raznovrstnega orodja, da bi nas to vprašanje koj izpočetka oplašilo. Nekoliko pripomočkov pa moramo imeti. O njih bom sicer natančneje govoril ob drugi priliki, rečem pa že danes, da je le Bog znal ustvarjati iz nič. Praktični učitelj si bo znal kmalu pomagati.

In kdo bo učitelj rokotvorne pouka na učiteljskih? Prepričan sem, da bi hoteli zelenomizarjski birokrati odmah namestiti bogve kakšnega strokovnjaka z akademsko izobrazbo in »izpiti« pa bi ga mastno nagradili. Pozneje bo to morebiti potrebno in prav. Za začetek spada na tako mesto učitelj, ki pozna naloge narodne šole in ki nima namena plezati v nedogledne višave, pač pa hoče podati svojim poznejšim tovarišem toliko znanja, da bojo lahko ob lastni nadarjenosti in pridnosti došli v novi nalogi poveljnih uspehov. Zmožni tovarišev je med nami več nego mislimo. Jaz jih poznam lepo število. Koliko jih je pa, ki tiho delajo sami zase. Koliko je vredno v tem oziru izpričevalo mi je drastično povedal nemški tovariš, ki je sedaj že preko meje v Avstriji. Poučeval je drugo skupino, ki zahteva od dobrega učitelja mnogo izurjenosti in uporabi raznega orodja in v popraviljanju in v samostojnem izdelovanju aparatov. Često je napominjal tovariš stal pri meni v delavnici in gledal. Nekega dne mi je bridko potožil, da ima dve izpričevali iz zloglasnih dunajskih kurzov pa ne zna niti pravilno zabiti žreblja. Torej če ni strokovnjak z izpričevali, poiščite take, ki jih nimajo, pa kaj znajo, in jih preizkusite. Amerikanska metoda bi se morebiti tudi v Jugoslaviji obnesla.

Ker pa ne kaže čakati z rokotvornim poukom na one, ki pridejo čez štiri leta z učiteljskega — posebno če se bojo v tej stroki tako izobrazovali kot doslej — moramo pomagati novemu neobogljencu se drugače na nogo. V večjih centrih, posebej v Ljubljani in v Mariboru, naj se osnujejo počitniški tečaji za rokotvorstvo. V Ljubljani je stvar lahka. Dosti je prostora in dosti strokovnjakov. Tam je tudi tovariš Blagažne, ki ima poleg strokovnega znanja tudi izpričevala. Z veliko dobro voljo in malim birokratstvom bi se dala pa ta namera udejstviti tudi drugod. V prvi sili so drage ekskurzije na Češko in kdo ve kam nepotrebne. Nekoliko zaupanja v lastno silo je tudi nam potreba.

Mnogo bi se dalo opraviti tudi na uradnih in društvenih zborih. Priznajmo vendar končno, da se ob takih prilikah zpravi največ dragega časa z brezplodnimi debatami. Taka zborovanja so kakor trakuja, ki ima toliko členov kolikor je srborih besedavljev. Vsak izmed njih ima v sebi kopo jaje, ki misli, da jih mora znesti še tisto uro. Tovariši, ki so se že doslej zanimali za rokotvorni pouk, naj na prihodnjih zborih predavajo ali še bolje, pokažejo naj to ali ono praktično. Če ni slučajno v domačem okraju primernega predavatelja, pokličite ga od drugod. Tudi nadzorniki naj spravijo to vprašanje na dnevni red uradnih konferenc, pa naj pozovejo za »poročevalce« najboljše učitelje-strokovnjake. Kakor so njega dni mrevnarili mačko, naj se lotijo sedaj rokotvorne pouka. Lahko tudi nekoliko pametneje!

Drug drugemu pomagajmo, pa bomo kmalu v prvih početkih, in ko bomo imeli vsaj v vsakem večjem kraju dobrega učitelja za rokotvorni pouk, se bo razvila stvar sama ob sebi. Nikakršne škode ne bo, če navidezno za nekaj časa pustimo druga šolska vprašanja, pa se lotimo rokotvorne pouka, predmeta torej, ki ima poleg drugih lepih lastnosti tudi to, da je nov in zato zanimiv.

(Dalie prih.)

Risanje — važen faktor za spoznavanje učenčevega duševnega obzorja.

Iz arheologije črnamo lahko mnogo, kar bi se dalo tudi drugod uporabljati. Le pogledimo samo njenq metodo izsledovanja.

Nekie se odkrije votlina. Ve se gotovo, da zadnjih par tisoč let ni nikdo bival v njej, da se je torej neizpremenjena ohranila iz predzgodovinskih časov. V votlini se najde nar človeških kosti, katerim se določi ogromna starost. Kostí so z prvih dob človeštva. Paleolog razvija nadalje svoja izvajanja, arheolog pa se ozre okoli. Poleg kosti najde orodje iz kamene dobe, na stenah vidi ob boljši razsvetljavi nekaj nejasnih črt. Kombinira in sestavlja, pa naide, da te črte tvorijo obrise neke živali. Severni ielen, mamut! Kdo je to narisal? Po sklepanju pride do tega, da je to napravil samo človek, katerega kosti so se našle v votlini. Arheolog razloži na podlagi najdenega orodja, risb na steni in še nekaterih drugih na videz neznatnih rečeh, delo pračloveka, njegovo življenje, da, celo njegovo duševno obzorje. On pove, katere živali je lovil, katere je posebej pogosto videl, v kakšnih kočah je

ko bi imel vsak učitelj vedno pri rokah vse odloke, ter mu bo lažje temeljiteje se seznaniti z njimi in jih v potrebi uporabljati.

3. Učiteljsko protestira, da se vodi šolska mladina na javne shode, kjer se pavšalno blati in napada učiteljsvo in šola, kakor se je to zgodilo dne 4. sept. t. l. na katoliško-političnem shodu v Ribnici.

4. Ker v anketi, ki ima nalogo sestaviti službeno pragmatiko za državne uradnike, v kolikor je znano ni nobenega slov. učitelja, se zahteva, da UJU ukrene takoj potrebne korake, da se v to komisijo vpokliče tudi dva slov. učitelja kot zastopnika in sicer enega za ljudske, a drugega za meščanske šole.

5. Vsled naraščanja draginje se sklene, da se pozove poverjenstvo UJU v Ljubljani, da zahteva tudi za učiteljsvo primerno povišanje dnevnice in čimprej izposljuje izdaten nabavni prispevek, kakor zahteva to drugo državno uradništvo.

Na predlog predsednika Mervica, sklene učiteljsko društvo delovati na to, da prevzame pouk v srbohrvaščini kvalificirano učiteljsvo, zmožno jezika v govoru in pisavi.

+ Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 20. okt. 1921. v Gomilskem.

Namesto obojelega tov. predsednika je vodil zborovanje tov. podpredsednik Zotter.

Tov. Jakšetu iskreno želimo, da skoro okreva in se vrne zdrav med nas!

Tov. podpredsednik nam je izrazil poslovilne pozdrave našega velespoštovanega tov. staroste, nadg. Antona Farčnika, Stopil je v zaslužni pokoj in se preselil k svojcem v Maribor.

Pisali o njegovem častnem delu v naši organizaciji, o velikem delu pravega, narodno zavednega učitelja, za to, je ta prostor preskromen! Društvo mu hvaležno priznava dolžno zahvalo, zavedajoč se, da mu je bil zvest delavec, in ga bodril v onih dneh, ko je bilo delo narodnega učitelja bledno po gospodaru — tuču.

Zato kličemo visokospoštovanemu tovarišu ob slovesu: Pozdravljen in na mnoga leta!

Občni zbor je bil preložen v smislu novih pravil. Državne skupščine UJU v Zagrebu se udeležil društvena tajnica.

Predlogi so bili sledeči:

1. Organizacija naj pokusi vse, da se izdajo vse učne knjige v kr. zalozi šol. knjig po možno nizki ceni z 10% popustom za revne šolarje. Ta popust naj priznajo tudi priv. založništva.

2. Potrošačkim tuzdugam naj se takoj nakaze potreben obratni kapital.

3. Razmerje, draginje i prejemkov državnih uslužbenecv se mora spraviti v sklad! Val draginje je tako močan, da drž. uslužbenec ne more preko njega.

4. Nagrada š. voditeljem naj se primerno zviša: sedanja je beraška.

+ Okr. učit. društvo za Prekmurje je zborovalo 6. oktobra v Murski Soboti. Bilo je to po počitnicah prvo zborovanje, in je bilo tudi povolnejše obiskano, kakor prejšnja zborovanja, dasiravno je še sedaj bila velika diferenca ki je razvidna iz sledečega: navzočih do 80 članov, vsega učiteljsva v Prekmurju pa 150. Kje ste ostali? Zakaj se ne udeležujete zborovanj? Prihodnjči vsi na krov, mlačnost nikakor ni na mestu!

Tovariš predsednik pozdravi navzoče in se spomni žalostnega dogodka, smrti Nj. Vel. kralja Petra I. V lepili, vznešenih besedah govori o delovanju kralja Osvoboditelja, največjega Jugoslovana. Govori o njegovem trpljenju in ljubezni do svojega rodu, do svojih bratov Slovencev in Hrvatov. Umrli je naš kralj Peter, oče vseh Jugoslovancev, a živeli bo veliki kralj med nami v svojih delih, spomin na Njega je neizbrisni. — V znak žalosti in spoštovanja je učiteljsvo stoji poslušalo besede govornikove in zaklicalo trikratni »Slava« kralju Ujedinitelju in Osvoboditelju. Govornik je nato pozdravil tudi našega sedanjega kralja Aleksandra in končal z vzklikom »živijo Jugoslavija, živeli kralj Aleksander.

Zborovanja se je udeležil tudi tov. Cvetko iz Vučje vasi z namenom, da predava o potovanju slov. kmetov po Srbiji. Predsednik ga prav toplo pozdravi nakar se mu tovariš Cvetko zahvali, želeč, da bi se tudi prekmurski učitelji udeleževali zborovanj ljubomerskega učiteljskega društva.

Prešlo se je nato k dnevnemu redu. Došel je dopis, ki priporoča učiteljsvu ustanavljati mladinske organizacije in nadaljevalne tečaje. Tov. Cvetko je pojasnil kako se je s tem delom pričelo v ljubomerskem okraju, nakar se je sestavil odbor, ki ima nalogo proučiti in organizirati vso stvar. V odbor so se javili tov. Titan, Crnko, Antauer, Kočar, Kotnik, naprosi se pa tov. Vojska, potov, učitelja, da sodeluje kot strokovnjak iz kmetijstva.

Poročilo delegatov je odpadlo, ker je vsakdo že lahko čital poročilo o del. zborovanju v Učit. Tovarišu.

Tov. Cvetko je predaval o potovanju po Srbiji. Predavanju je sledilo učiteljsvo z velikim zanimanjem in je bilo predavatelju, ki ga je popeljal v kolikortoliko še neznano, a priljubljeno Srbijo prav

hvaležno, kar mu je pokazalo z obilnim ploskanjem in z laskavo zahvalo od strani predsednika.

Glede kvalifikacije se razvije živahna debata. Končno se sklene: Učitelji, bodi v prvi vrsti na svojem mestu, izvenšolskega dela pa se udeležuj po možnosti, a ne radi ocenjevanja. O predlogu se je glasovalo in je bil sprejet. Predsednik apelira na učiteljsvo naj deluje za Jugoslovansko matico in za drž. posojilo, ki naj ga tudi po svojih močeh podpisuje.

Glede imenovanja nadzornikov v Prekmurju ni bilo okr. učiteljsko društvo informirano. Kljub temu je bil stavljen ternopredlog. Sklene se poslati zastopniku učit. v višjem šol. svetu protest, ki naj ga uveljavi na pristojnem mestu. Ravno tako naj napravi korake, da se dajo učiteljsvu v Prekmurju že obljubljene dnevnice.

Pozivu, da se daruje po možnosti nekaj za dijaško kuhinjo v Mur. Soboti se je članstvo častno odzvalo. Vrla nabirateljica tov. Prelogova je nabrala na zborovanju lepo vsoto 820 K, za kar gre hvala nabirateljici in darovalcem.

Članarina se bo plačevala odslej potom položnic, vsak vedi za svojo dolžnost naprati društvu in redno plačuj! Oni tovariši(ce), ki so prišli s tem šol. letom v Prekmurje, naj pošljejo po dopisnici tov. Prelogovi, blagajničarki okr. društva v M. Soboti svoj naslov, kje so doslej službovali ter koliko so že plačali članarine. To je nujno potrebno, če hočete, da boste dobivali časopise redno na svoje mesto. Olajšate pa s tem delo blagajničarki, ki ima s tem poslom obilega truda.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo kot navadno dne 3. decembra t. l.

Učiteljsvo se poziva, da se udeleži telovadnega tečaja v Mur. Soboti. Tajnik.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj zboruje v četrtek dne 17. novembra t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri s sledečim spredom:

1. Poročilo predsednika.

2. Poročilo o pokrajinski in o glavni skupščini UJU (tov. Marja Godec).

3. Matični list in karakteristika učencev (g. nadzornik M. Lichtenwallner).

4. Predlogi.

Stanovska dolžnost je, da se udeleži zborovanja vsak-a član-ica! Odsotnost se mora opravičiti.

Albin Spreltz, t. č. predsednik.

Iz Jugoslavije.

— Udeležencem I. državne skupščine UJU v Zagrebu. Udeleženci skupščine naj zaprosijo za dopust pri šolskih vodstvih in voditelji pri okr. šol. svetih. V svrhu legitimiranja dobe delegati posebne legitimacije ki se jim bodo razdelile šele med vožnjo, oziroma v Zagrebu. Za udeležence iz Slovenije je potreben dopust največ od 7. do 10. nov. Vsaka zloraba dopusta je nemogoča, ker železnice in te legitimacije s štamplijo žel. postaje na zadnji strani omogočajo popolno evidenco. Višji šolski svet je o dopustih s strani ministrstva že obveščal. Poverjenstvo UJU je sezname udeležencev odposlalo v Beograd.

— Dopust učiteljsvu, ki gre na skupščino UJU v Zagreb. Viš. šol. svet št. 14806, z dne 29. okt. 1921. Vsem okrajnim (mestnim) šolskim svetom v Sloveniji! Zavodu za gluho-mute v Ljubljani. Gospod minister prosvete je z odlokom št. 12625 dovolil vsemu učiteljsvu potreben dopust zaradi odhoda na glavno skupščino UJU v Zagrebu, ki bo dne 8. in 9. novembra 1921. Predsednik: dr. St. Beuk, I. r.

— Lepo reklamo si je napravil »Ljudski Glas« med učiteljsvom. (Dopis.) Te dni sem prejel »Ljudski Glas«, menda so mi ga poslali na ogled. Pričakoval sem toliko dostojnosti, da če se mi pošlje kak list na ogled, se v njem ne zabavlja čez mene. »Ljudski Glas«, ki sem ga prejel, pa stavlja učiteljsvo pred bralce prav v smešno in slabo luč. V dveh člankih se soodrtika ob učiteljsvo. Pravi, »da je vse delo učiteljsva v skrb za čast, prevladuje skrb za gnotne koristi, boj proti nižjim kategorijam in želja po dohitevanju višjih.« UJU je za nič. Drugi članek je naperjen proti učiteljsvu obrtnonadljalnih šol. Menda je to edini list, vstevščji klerikalne, ki je nastopil proti. Sveveda sem s primerajm komentarjem vrnil list, da si sem sicer odločen pristaš stranke, kateri pripada. Gospodje pri »Ljudskem Glasu« naj se pa za škodo, ki jo imajo, zahvalijo onemu »učitelju«, ki jih je speli na led, ker sem prepričan, da je to številklo vrnil vsak učitelj.

— Ne lale pseto sela radi, nego sebe radi. Ta pregovor nam prihaja na misel, ko čitamo v »Slovencu« napade na srbohrvaški jezik zaradi uvedbe novih čitank. »Slovencu« ni prav, da je Učiteljska

tiskarna pričela izdajati srbohrvaške knjige, kajti Katoliška tiskarna potem ne bo mogla razpečati svojih »Bukvarjev«, ki jih ima še toliko v zalogi. V tem grmu tiči zajec! Gospodje pozabljajo, da so nedavno temu pozivali v »Slovencu« učiteljsvo srbohrvaščine na sestanke in da naj upeljejo Bukvar v vse šole. Teda so bili zelo navdušeni za uvedbo srbohrvaščine v vse ljudske šole. Sedaj pa pravijo, kaj jo je za kmeta potreba in kako naj si kupi tako drage knjige. Mi pa pravimo, da si jo bo prav lahko kupil, ker je knjiga plačana s prodajo petih jaje in to za kmeta vendar ni veliko. Učiteljska tiskarna je pa z izdajo teh knjig samo pokazala, da se zaveda pri založništvu nujnih potreb in svoje kulturne naloge. Le naprej!

— Glavni prosvetni svet je izpremenil načrt novega šolskega zakona. Sedaj je preciznejše stiliziran in skrajšan. Poprej je bilo blizu 200 paragrafov, sedaj jih je 65. Sprememb v bistvu ni veliko: pridržan je osemletni šolski obisk, državno vzdrževanje šole poostrene kazni za nereden obisk. To »Narodna Prosveta« posebno naglašala, a nam se zde te točke le samoobsebi umljive. Novo je: Vsi stalni učitelji(ce), zabavljice in učiteljice ročnih del imajo pravico na enoletni dopust pri polni plači. Ta dopust se lahko porabi cel neprekinjen med 20. in 30. službenim letom. Do tega nimajo pravice oni, ki so že imeli nad leto dni dopusta.

— Zastopniki učiteljsva v okrajnih šol. svetih: pozor! Višji šol. svet je z odlokom z dne 29. 9. 1921. št. 11.589, zaokazal, da se naj izvrši volitev krajnih šol. svetov, in županstva so se dobi la nalog izvolitve. Že do zdaj so se bile izvolile po prizadevanju sovražnikov šole in učiteljsva v krajne šol. svete čisto ravno tiste osebe, ki so učiteljsvu in šoli najbolj nasprotni, kajti: če se udari učitelja in šole. Ti člani, ali pa predsedniki krajnih šol. svetov so »prijemali« učitelja ravno tam, kjer ga je najhuje zadelo. Če je bil učitelj dober pevec in je imel majhen pevski zbor, v katerega družbi je pri podeželski zapuščeni prebil včasih kaklo prijetnejšo urico, so ga že tožili, da kroka, šolo zamuja ali kaj sličnega. Če je bil učitelj dober čebelar, so mu nasprotovali tu: če je bil dober vrtnar in imel vrt, katerega so ljudje občudovali, pa tu itd. Skratka: kjer bi se bil imel učitelj udeležiti, kjer bi zamogel dobiti pri ljudstvu ugled — tam se mu je nasprotovalo. Ugled učitelja pa pomeni ob enem ugled šole. In jasno je, da učitelj, kateremu se življenje greni, tudi v šoli ne more delati tako, kakor bi delal sicer, pri dobri volji. Saj so povedali že ponovno šol. strokovnjaki (kar je znano sicer vsakemu psihologu), da je zadovoljnost učitelja predpogoj tudi šolskega uspeha. Ker pa krajni šol. sveti nimajo naloge, da bi učitelju nasprotovali, da bi njegovo delo ovirali, temveč imajo, nasprotno, po postavi in po zdravem razumu ravno nasprotno nalogo in dolžnost, da učiteljsvo in šolo podpirajo, je jasno, da ljudje, od katerih se takega podpiranja ne more pričakovati, ali se more pričakovati nasprotno, da bodo nasprotovali, ne morejo biti člani, še manj pa predsedniki (ali preds. namestniki) krajnih šol. svetov. Prav posebno pa ne smejo dobiti omenjenih mandatov osebe, ki so že z dejanji pokazale, da so šoli ali učiteljsvu nasprotni! Ti ljudje se sicer sme jeze kuhajo, ko vidijo, da učitelj ni več hlapec župnišča in ni dvoma, da bodo porabili v občinah, kjer imajo (sicer večinoma z nepoštenimi sredstvi pridobljeno) večino, volitev v to, da se bodo mogli pošteno znašati: toda učiteljsvu se je treba sklicavati le na zdrav razum in na šol. postave, pa se postavi te osebe — na cesto. Upamo, da bodo okrajni šol. sveti uvideli, da se tedaj, če eden zida, drugi pa podira, ne more priti do uspeha, in da takih članov krajnih šol. svetov ne bodo potrdili. Še manj pa takih predsednikov! Naloga zastopnikov učiteljsva v okrajnih šol. svetih je, da vse to pazno zasledujejo in da se rešijo vse potrditve, oziroma nepotrditve, v sejah, ne manj brevi. Naloga učiteljsva je zopet ta, da informira svoje zastopnike v okrajnih šol. svetih. Razume se, da zamorejo vložiti učitelji ali ljudje, katerim je za dobrobit in napredek šole, proteste ali pritožbe radi izvolitev takih oseb na okrajne šol. svete in, če bi okrajni šol. svet take osebe potrdil, na višji šolski svet.

— Posebej opozarjamo na razpravo o rokočvornem pouku, ki jo pričenjamo prinašati z današnjo številko. Kakor je svoječasno Humekova razprava z navedbo virov za pripravo k meščansko-šolskem izpitu vzbudila veliko zanimanje, smo prepričani, da bo tudi ta raz-

prava vzbudila zanimanje med učiteljsvom

— Hitrejšje poslovanje. Ministrstvo je potrdilo neko upokojitev 7. avgusta 1921. višji šolski svet je rešil odlok 17. septembra 1921 in prizadeti je dobil odlok v roke 22. oktobra 1921.

— Hospitacije. (Dopis.) Letos smo dobili nov odlok, ki zahteva, da voditelji »sak mesec hospitirajo v vseh razredih. Nekoliko teško mi je pri dobrih, vestnih tovariših mesečno »nadzorstvo«, vendar predpisi so zato, da se izpolnjujejo. V splošnem so pa hospitacije potrebne, važne in koristne.

— Okrajni šolski svet v Črnomlju je izrekel Zoški Vodečovi, učiteljici v Podzemlju, zahvalo in priznanje za odlične vzgojne in učne uspehe.

— Samopomoč. Šolsko vodstvo celjskega okraja pri katerem je običajna nablralna pola za člane Samopomoči, prosim, naj pošlje polo hitro naprej, da jo dobim že pred 17. novembrom 1921 nazaj v Ljubecno. — Petrovič, učitelj.

— Milka Vodenikova. Ko je padal prvi sneg, smo položili v grob mladenko v cvetu zorne mladosti. Dne 22. okt. je umrla v Limbušu pri Mariboru Milka Vodenikova, hčerka-edinka tovariša Simon Vodenika, v 22. letu svoje starosti. Lansko leto je maturirala na moškem učiteljsku v Mariboru, potem pa nekaj tednov poučevala v Razvanju; — a prekmalni se je začela oglašati zavratna bolezen, katero je nad eno leto prerastala z neizmerno potrpežljivostjo. Bila je marljiva v učenju, vneta pri poučevanju, do oro in lepo dekle, veselo in nada svojih staršev, ki neotolajljivo žalujejo ob njenem preranem grobu. Prisrčno, iskreno sožalje!

— Na 6.-razredni ljudski šoli v Smarju pri Jelšah, v lepem trgu ob železnici, sta zasesti 2 učiteljski mesti v provizorično nameščenju. Tovariša ozir. tovarišici, ki reflektirata na ti mesti, naj se obrneta s prošnjo na okr. š. nadz. H. Schella v Konjicah. Službo je nastopiti takoj.

— Učiteljsvo opozarjamo na poročilo o konferenci okrajnih šolskih nadzornikov, ki ga prinesemo v prihodnji številki, ker so v poročilu tudi potrebna navodila za spisovanje uradnih spisov na podlagi novih zahtev.

Neodrešena domovina.

— Za italijansko šolstvo v neodrešeni domovini. Ministrski svet v Rimu je izdal naredbo, kako naj Italijani v zasedenem ozemlju zadoščajo šolski obveznosti. Naredba se je izdala zato, ker so v neodrešenem ozemlju kraji, kjer imajo družine domačih in priseljenih Italijanov za svoje otroke le slovenske šole na izbiro. Nastalo je v glavah modrih laških krmilariev vprašanje, ali izpolnijo starši, ki pošiljajo svoje otroke v slovensko ali hrvaško šolo, s tem obveznost ljudsko-šolskega pouka, kakor ga zahteva zakon. Sklen na to vračanje se glasi sledeče: Tei obveznosti zadoščajo le tisti italijanski starši, ki pošiljajo svoje otroke v italijanske šole. Zato hoče država ustanoviti italijanske ljudske šole povsod, kjer je najmanj 15 laških otrok — brez ozira na to, da velja v zasedenem ozemlju še vedno avstrijski šolski zakon ki določa, da je za ustanovitev ljudske šole potrebnih 40 otrok prebivajočih v okrožju 4 km. Nič ne bi rekli, če bi ta najnovejši sklep veljal tudi za starše slovenskih otrok. Kaj še! Slovani v zasedenem ozemlju so državljani druge vrste — zanje ne veljajo ta določila! V puljskem političnem okraju živi n. pr. 27.000 istrskih Hrvatov, kateremu številu odgovarja nad 4000 učencev in učenk in ki ima danes samo 4 hrvaške razrede in niti ene čiste hrvaške šole! Daleč sega laška pravičnost: Na eni strani torej posebna šola za 15 otrok na drugi strani na le en razred za 1000 slovenskih otrok! — Tržaška »Edinost« dodaja tem najnovejšim laškim spletkam sledeče besede: Primorani homo, predložiti svetu v debeji knjiži vso našo šolsko mizerijo — ta kulturni škandal! Braniti se hočemo ord raznarodovanjem! Tudi za nas velja to razlogi one rimske naredbe. Z zobmi in nohti se hočemo braniti pred poniževalnim položajem državljanov druge ali tretje vrste!

— Iz ljubezni« do slovenskega učiteljsva. Višja šolska oblast v Trstu je izdala odredbo, na podlagi katere se je slovenskemu učiteljsvu odvzelo poučevanje laškega jezika na slovenskih tržaških ljudskih šolah. Odslej bodo na teh šolah poučevali laščino pristni Kalabreži in tako bo slovenska mladina izročena ljudem, ki ne poznajo besedice našega jezika. Radi te odredbe se je slovensko učiteljsko društvo za Trst in okolico pri-

ko bi imel vsak učitelj vedno pri roki vse odloke, ter mu bo lažje temeljiteje se seznaniti z njimi in jih v potrebi uporabljati.

3. Učiteljsko protestira, da se vodi šolska mladina na javne shode, kjer se pavšalno blati in napada učitelstvo in šola, kakor se je to zgodilo dne 4. sept. t. l. na katoliško-političnem shodu v Ribnici.

4. Ker v anketi, ki ima nalogo sestaviti službeno pragmatiko za državne uradnike, v kolikor je znano ni nobenega slov. učitelja, se zahteva, da UJU ukrene takoj potrebne korake, da se v to komisijo vpokliče tudi dva slov. učitelja kot zastopnika in sicer enega za ljudske, a drugega za meščanske šole.

5. Vsled naraščanja draginje se sklene, da se pozove poverjenstvo UJU v Ljubljani, da zahteva tudi za učitelstvo primerno povišanje dnevnice in čimprej izposljuje izdaten nabavni prispevek, kakor zahteva to drugo državno uradništvo.

Na predlog predsednika Mervica, sklene učiteljsko društvo delovati na to, da prevzame pouk v srbohrvaščini kvalificirano učitelstvo, zmožno jezika v govoru in pisavi.

+ Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 20. okt. 1921. v Gomilskem.

Namesto obojelega tov. predsednika je vodil zborovanje tov. podpredsednik Zotter.

Tov. Jakšetu iskreno želimo, da skoro okreva in se vrne zdrav med nas!

Tov. podpredsednik nam je izrazil poslovilne pozdrave našega velespoštovanega tov. staroste, nadg. Antona Farčnika, Stopil je v zaslužni pokoj in se preselil k svojcem v Maribor.

Pisali o njegovem častnem delu v naši organizaciji, o velikem delu pravega, narodno zavednega učitelja, za to, je ta prostor preskromen! Društvo mu hvaležno priznava dolžno zahvalo, zavedajoč se, da mu je bil zvest delavec, in ga bodril v onih dneh, ko je bilo delo narodnega učitelja bščno po gospodariju — tuču.

Zato kličemo visokospoštovanemu tovarišu ob slovesu: Pozdravljen in na mnoga leta!

Občni zbor je bil preložen v smislu novih pravil. Državne skupščine UJU v Zagrebu se udeležil društvena tajnica.

Predlogi so bili sledeči:

1. Organizacija naj poizkusi vse, da se izdajo vse učne knjige v kr. založi šol. knjig po možno nizki ceni z 10% popustom za revne šolarje. Ta popust naj priznajo tudi priv. založništva.

2. Potrošačkim zadrugam naj se takoj nakaze potrebnih obratnih kapital.

3. Razmerje, draginje i prejemkov državnih uslužbenecv se mora spraviti v sklad! Val draginje je tako močan, da drž. uslužbenec ne more preko njega.

4. Nagrada š. voditeljem naj se primerno zviša: sedanja je beraška.

+ Okr. učit. društvo za Prekmurje je zborovalo 6. oktobra v Murski Soboti. Bilo je to po počitnicah prvo zborovanje, in je bilo tudi povolnejše obiskano, kakor prejšnja zborovanja, dasiravno je še sedaj bila velika diferenca ki je razvidna iz sledečega: navzočih do 80 članov, vsega učiteljsva v Prekmurju pa 150. Kje ste ostali? Zakaj se ne udeležujete zborovanj? Prihodnjči vsi na krov, mlačnost nikakor ni na mestu!

Tovariš predsednik pozdravi navzoče in se spomni žalostnega dogodka, smrti Nj. Vel. kralja Petra I. V lepili, vznešenih besedah govori o delovanju kralja Osvoboditelja, največjega Jugoslovana. Govori o Njegovem trpljenju in ljubezni do svojega rodu, do svojih bratov Slovencev in Hrvatov. Umrli je naš kralj Peter, oče vseh Jugoslovancev, a živeli bo veliki kralj med nami v svojih delih, spomin na Njega je neizbrisni. — V znak žalosti in spoštovanja je učiteljsvo stoji poslušalo besede govornikove in zaklikalo trikratni »Slava« kralju Ujedinitelju in Osvoboditelju. Govornik je nato pozdravil tudi našega sedanjega kralja Aleksandra in končal z vzklikom »živijo Jugoslavija, živeli kralj Aleksander.

Zborovanja se je udeležil tudi tov. Cvetko iz Vučje vasi z namenom, da predava o potovanju slov. kmetov po Srbiji. Predsednik ga prav toplo pozdravi nakar se mu tovariš Cvetko zahvali, želeč, da bi se tudi prekmurski učitelji udeleževali zborovanj ljubomerskega učiteljskega društva.

Prešlo se je nato k dnevnemu redu. Došel je dopis, ki priporoča učiteljsvu ustanavljati mladinske organizacije in nadaljevalne tečaje. Tov. Cvetko je pojasnil kako se je s tem delom pričelo v ljubomerskem okraju, nakar se je sestavil odbor, ki ima nalogo proučiti in organizirati vso stvar. V odbor so se javili tov. Titan, Crnko, Antauer, Kočar, Kotnik, naprosi se pa tov. Vojska, potov, učitelja, da sodeluje kot strokovnjak iz kmetijstva.

Poročilo delegatov je odpadlo, ker je vsakdo že lahko čital poročilo o del. zborovanju v Učit. Tovarišu.

Tov. Cvetko je predaval o potovanju po Srbiji. Predavanju je sledilo učiteljsvo z velikim zanimanjem in je bilo predavatelju, ki ga je popeljal v kolikortoliko še neznano, a priljubljeno Srbijo prav

hvaležno, kar mu je pokazalo z obilnim ploskanjem in z laskavo zahvalo od strani predsednika.

Glede kvalifikacije se razvije živahna debata. Končno se sklene: Učitelj, bodi v prvi vrsti na svojem mestu, izvenšolskega dela pa se udeležuj po možnosti, a ne radi ocenjevanja. O predlogu se je glasovalo in je bil sprejet. Predsednik apelira na učiteljsvo naj deluje za Jugoslovansko matico in za drž. posojilo, ki naj ga tudi po svojih močeh podpisuje.

Glede imenovanja nadzornikov v Prekmurju ni bilo okr. učiteljsko društvo informirano. Kljub temu je bil stavljen ternopredlog. Sklene se poslati zastopniku učit. v višjem šol. svetu protest, ki naj ga uveljavi na pristojnem mestu. Ravno tako naj napravi korake, da se dajo učiteljsvu v Prekmurju že obljubljene dnevnice.

Pozivu, da se daruje po možnosti nekaj za dijaško kuhinjo v Mur. Soboti se je članstvo častno odzvalo. Vrla nabirateljica tov. Prelogova je nabrala na zborovanju lepo vsoto 820 K, za kar gre hvala nabirateljici in darovalcem.

Članarina se bo plačevala odslej potom položnic, vsak vedi za svojo dolžnost naprati društvu in redno plačuj! Oni tovariši(ce), ki so prišli s tem šol. letom v Prekmurje, naj pošljejo po dopisnici tov. Prelogovi, blagajničarki okr. društva v M. Soboti svoj naslov, kje so doslej službovali ter koliko so že plačali članarine. To je nujno potrebno, če hočete, da boste dobivali časopise redno na svoje mesto. Olajšate pa s tem delo blagajničarki, ki ima s tem poslom obilnega truda.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo kot navadno dne 3. decembra t. l.

Učiteljsvo se poziva, da se udeleži telovadnega tečaja v Mur. Soboti. Tajnik.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj zboruje v četrtek dne 17. novembra t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri s sledečim spredom:

1. Poročilo predsednika.

2. Poročilo o pokrajinski in o glavni skupščini UJU (tov. Marja Godec).

3. Matični list in karakteristika učencev (g. nadzornik M. Lichtenwallner).

4. Predlogi.

Stanovska dolžnost je, da se udeleži zborovanja vsak-a član-ica! Odsotnost se mora opravičiti.

Albin Spreltz, t. č. predsednik.

Iz Jugoslavije.

— Udeležencem I. državne skupščine UJU v Zagrebu. Udeleženci skupščine naj zaprosijo za dopust pri šolskih vodstvih in voditelji pri okr. šol. svetih. V svrhu legitimiranja dobe delegati posebne legitimacije ki se jim bodo razdelile šele med vožnjo, oziroma v Zagrebu. Za udeležence iz Slovenije je potreben dopust največ od 7. do 10. nov. Vsaka zloraba dopusta je nemogoča, ker železnice in te legitimacije s štamplijo žel. postaje na zadnji strani omogočajo popolno evidenco. Višji šolski svet je o dopustih s strani ministrstva že obveščal. Poverjenstvo UJU je sezname udeležencev odposlalo v Beograd.

— Dopust učiteljsvu, ki gre na skupščino UJU v Zagreb. Viš. šol. svet št. 14806, z dne 29. okt. 1921. Vsem okrajnim (mestnim) šolskim svetom v Sloveniji! Zavodu za gluhotone v Ljubljani. Gospod minister prosvete je z odlokom št. 12625 dovolil vsemu učiteljsvu potrebn dopust zaradi odhoda na glavno skupščino UJU v Zagrebu, ki bo dne 8. in 9. novembra 1921. Predsednik: dr. St. Beuk, I. r.

— Lepo reklamo si je napravil »Ljudski Glas« med učiteljsvom. (Dopis.) Te dni sem prejel »Ljudski Glas«, menda so mi ga poslali na ogled. Pričakoval sem toliko dostojnosti, da če se mi pošlje kak list na ogled, se v njem ne zabavlja čez mene. »Ljudski Glas«, ki sem ga prejel, pa stavlja učiteljsvo pred bralce prav v smešno in slabo luč. V dveh člankih se soodrtika ob učiteljsvo. Pravi, »da je vse delo učiteljsva v skrb za čast, prevladuje skrb za gnotne koristi, boj proti nižjim kategorijam in želja po dohitevanju višjih.« UJU je za nič. Drugi članek je naperjen proti učiteljsvu obrtnonadaljevalnih šol. Menda je to edini list, vstevščji klerikalne, ki je nastopil proti. Sveveda sem s primerajm komentarjem vrnil list, da si sem sicer odločen pristaš stranke, kateri pripada. Gospodje pri »Ljudskem Glasu« naj se pa za škodo, ki jo imajo, zahvalijo onemu »učitelju«, ki jih je speli na led, ker sem prepričan, da je to številklo vrnil vsak učitelj.

— Ne lale pseto sela radi, nego sebe radi. Ta pregovor nam prihaja na misel, ko čitamo v »Slovencu« napade na srbohrvaški jezik zaradi uvedbe novih čitank. »Slovencu« ni prav, da je Učitelj-

ška tiskarna pričela izdajati srbohrvaške knjige, kajti Katoliška tiskarna potem ne bo mogla razpečati svojih »Bukvarjev«, ki jih ima še toliko v zalogi. V tem grmu tiči zajec! Gospodje pozabljajo, da so nedavno temu pozivali v »Slovencu« učiteljsvo srbohrvaščine na sestanke in da naj upeljejo Bukvar v vse šole. Teda so bili zelo navdušeni za uvedbo srbohrvaščine v vse ljudske šole. Sedaj pa pravijo, kaj jo je za kmeta potreba in kako naj si kupi tako drage knjige. Mi pa pravimo, da si jo bo prav lahko kupil, ker je knjiga plačana s prodajo petih jaje in to za kmeta vendar ni veliko. Učiteljska tiskarna je pa z izdajo teh knjig samo pokazala, da se zaveda pri založništvu nujnih potreb in svoje kulturne naloge. Le naprej!

— Glavni prosvetni svet je izpremenil načrt novega šolskega zakona. Sedaj je preciznejše stiliziran in skrajšan. Poprej je bilo blizu 200 paragrafov, sedaj jih je 65. Sprememb v bistvu ni veliko: pridržan je osemletni šolski obisk, državno vzdrževanje šole poostrene kazni za nereden obisk. To »Narodna Prosveta« posebno naglašja, a nam se zde te točke le samoobsebi umljive. Novo je: Vsi stalni učitelji(ce), zabavljice in učiteljice ročnih del imajo pravico na enoletni dopust pri polni plači. Ta dopust se lahko porabi cel neprekinjen med 20. in 30. službenim letom. Do tega nimajo pravice oni, ki so že imeli nad leto dni dopusta.

— Zastopniki učiteljsva v okrajnih šol. svetih: pozor! Višji šol. svet je z odlokom z dne 29. 9. 1921. št. 11.589, zaukazal, da se naj izvrši volitev krajnih šol. svetov, in županstva so se dobi la nalog izvolitve. Že do zdaj so se bile izvolile po prizadevanju sovražnikov šole in učiteljsva v krajne šol. svete čisto ravno tiste osebe, ki so učiteljsvu in šoli najbolj nasprotni, kajti: če se udari učitelja in šole. Ti člani, ali pa predsedniki krajnih šol. svetov so »prijemali« učitelja ravno tam, kjer ga je najhuje zadelo. Če je bil učitelj dober pevec in je imel majhen pevski zbor, v katerega družbi je pri podeželski zapiščenosti prebil včasih kaklo prijetnejšo urico, so ga že tožili, da kroka, šolo zamuja ali kaj sličnega. Če je bil učitelj dober čebelar, so mu nasprotovali tu: če je bil dober vrtnar in imel vrt, katerega so ljudje občudovali, pa tu itd. Skratka: kjer bi se bil imel učitelj udeležiti, kjer bi zamogel dobiti pri ljudstvu ugled — tam se mu je nasprotovalo. Ugled učitelja pa pomeni ob enem ugled šole. In jasno je, da učitelj, kateremu se življenje greni, tudi v šoli ne more delati tako, kakor bi delal sicer, pri dobri volji. Saj so povedali že ponovno šol. strokovnjaki (kar je znano sicer vsakemu psihologu), da je zadovoljnost učitelja predpogoj tudi šolskega uspeha. Ker pa krajni šol. sveti nimajo naloge, da bi učitelju nasprotovali, da bi njegovo delo ovirali, temveč imajo, nasprotno, po postavi in po zdravem razumu ravno nasprotno nalogo in dolžnost, da učiteljsvo in šolo podpirajo, je jasno, da ljudje, od katerih se takega podpiranja ne more pričakovati, ali se more pričakovati nasprotno, da bodo nasprotovali, ne morejo biti člani, še manj pa predsedniki (ali preds. namestniki) krajnih šol. svetov. Prav posebno pa ne smejo dobiti omenjenih mandatov osebe, ki so že z dejanji pokazale, da so šoli ali učiteljsvu nasprotni! Ti ljudje se sicer sme jeze kuhajo, ko vidijo, da učitelj ni več hlapec župnišča in ni dvoma, da bodo porabili v občinah, kjer imajo (sicer večinoma z nepoštenimi sredstvi pridobljeno!) večino, volitev v to, da se bodo mogli pošteno znašati: toda učiteljsvu se je treba sklicavati le na zdrav razum in na šol. postave, pa se postavi te osebe — na cesto. Upamo, da bodo okrajni šol. sveti uvideli, da se tedaj, če eden zida, drugi pa podira, ne more priti do uspeha, in da takih članov krajnih šol. svetov ne bodo potrdili. Še manj pa takih predsednikov! Naloga zastopnikov učiteljsva v okrajnih šol. svetih je, da vse to pazno zasledujejo in da se rešijo vse potrditve, oziroma nepotrditve, v sejah, ne manj brevi. Naloga učiteljsva je zopet ta, da informira svoje zastopnike v okrajnih šol. svetih. Razume se, da zamorejo vložiti učitelji ali ljudje, katerim je za dobrobit in napredek šole, proteste ali pritožbe radi izvolitev takih oseb na okrajne šol. svete in, če bi okrajni šol. svet take osebe potrdil, na višji šolski svet.

— Posebej opozarjamo na razpravo o rokočvornem pouku, ki jo pričenjamo prinašati z današnjo številko. Kakor je svoječasno Humekova razprava z navedbo virov za pripravo k meščansko-šolskemu izpitu vzbudila veliko zanimanje, smo prepričani, da bo tudi ta raz-

prava vzbudila zanimanje med učiteljsvom

— Hitrejšje poslovanje. Ministrstvo je potrdilo neko upokožitev 7. avgusta 1921. višji šolski svet je rešil odlok 17. septembra 1921 in prizadeti je dobil odlok v roke 22. oktobra 1921.

— Hospitacije. (Dopis.) Letos smo dobili nov odlok, ki zahteva, da voditelji »sak mesec hospitirajo v vseh razredih. Nekoliko teško mi je pri dobrih, vestnih tovariših mesečno »nadzorstvo«, vendar predpiši so zato, da se izpolnjujejo. V splošnem so pa hospitacije potrebne, važne in koristne.

— Okrajni šolski svet v Črnomlju je izrekel Zoški Vodečevi, učiteljici v Podzemlju, zahvalo in priznanje za odlične vzgojne in učne uspehe.

— Samopomoč. Šolsko vodstvo celjskega okraja pri katerem je običajna nablralna pola za člane Samopomoči, prosim, naj pošlje polo hitro naprej, da jo dobim že pred 17. novembrom 1921 nazaj v Ljubčino. — Petrovič, učitelj.

— Milka Vodenikova. Ko je padal prvi sneg, smo položili v grob mladenko v cvetu zorne mladosti. Dne 22. okt. je umrla v Limbušu pri Mariboru Milka Vodenikova, hčerka-edinka tovariša Simon Vodenika, v 22. letu svoje starosti. Lansko leto je maturirala na moškem učiteljsku v Mariboru, potem pa nekaj tednov poučevala v Razvanju; — a prekmalni se je začela oglašati zavratna bolezen, katero je nad eno leto prerastala z neizmerno potrpežljivostjo. Bila je marljiva v učenju, vneta pri poučevanju, do oro in lepo dekle, veseli in nada svojih staršev, ki neotolajljivo žalujejo ob njenem preranem grobu. Prisrčno, iskreno sožalje!

— Na 6.-razredni ljudski šoli v Smarju pri Jelšah, v lepem trgu ob železnici, sta zasesti 2 učiteljski mesti v provizorično nameščenju. Tovariša ozir. tovarišici, ki reflektirata na ti mesti, naj se obrneta s prošnjo na okr. š. nadz. H. Schella v Konjicah. Službo je nastopiti takoj.

— Učiteljsvo opozarjamo na poročilo o konferenci okrajnih šolskih nadzornikov, ki ga prinesemo v prihodnji številki, ker so v poročilu tudi potrebna navodila za spisovanje uradnih spisov na podlagi novih zahtev.

Neodrešena domovina.

— Za italijansko šolstvo v neodrešeni domovini. Ministrski svet v Rimu je izdal naredbo, kako naj Italijani v zasedenem ozemlju zadoščajo šolski obveznosti. Naredba se je izdala zato, ker so v neodrešenem ozemlju kraji, kjer imajo družine domačih in priseljenih Italijanov za svoje otroke le slovenske šole na izbiro. Nastalo je v glavah modrih laških krmilariev vprašanje, ali izpolnijo starši, ki pošiljajo svoje otroke v slovensko ali hrvaško šolo, s tem obveznost ljudsko-šolskega pouka, kakor ga zahteva zakon. Sklen na to vračanje se glasi sledeče: Tei obveznosti zadoščajo le tisti italijanski starši, ki pošiljajo svoje otroke v italijanske šole. Zato hoče država ustanoviti italijanske ljudske šole povsod, kjer je najmanj 15 laških otrok — brez ozira na to, da velja v zasedenem ozemlju še vedno avstrijski šolski zakon ki določa, da je za ustanovitev ljudske šole potrebnih 40 otrok prebivajočih v okrožju 4 km. Nič ne bi rekli, če bi ta najnovejši sklep veljal tudi za starše slovenskih otrok. Kaj še! Slovani v zasedenem ozemlju so državljani druge vrste — zanje ne veljajo ta določila! V puljskem političnem okraju živi n. pr. 27.000 istrskih Hrvatov, kateremu številu odgovarja nad 4000 učencev in učenk in ki ima danes samo 4 hrvaške razrede in niti ene čiste hrvaške šole! Daleč sega laška pravičnost: Na eni strani torej posebna šola za 15 otrok na drugi strani na le en razred za 1000 slovenskih otrok! — Tržaška »Edinost« dodaja tem najnovejšim laškim spletkam sledeče besede: Primorani homo, predložiti svetu v debeji knjiži vso našo šolsko mizerijo — ta kulturni škandal! Braniti se hočemo ord raznarodovanjem! Tudi za nas velja to razlogi one rimske naredbe. Z zobmi in nohti se hočemo braniti pred poniževalnim položajem državljanov druge ali tretje vrste!

— Iz ljubezni« do slovenskega učiteljsva. Višja šolska oblast v Trstu je izdala odredbo, na podlagi katere se je slovenskemu učiteljsvu odvzelo poučevanje laškega jezika na slovenskih tržaških ljudskih šolah. Odslej bodo na teh šolah poučevali laščino pristni Kalabreži in tako bo slovenska mladina izročena ljudem, ki ne poznajo besedice našega jezika. Radi te odredbe se je slovensko učiteljsko društvo za Trst in okolico pri-